

Тормахова Вероніка Миколаївна
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри джазу та естрадного співу
Київського національного університету
культури і мистецтв
e-mail: tormakhova@mail.ru

АЛЬБОМ "MADE IN UKRAINE" ГРУПТУ "БРАТИ ГАДЮКІНИ": ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ

Стаття присвячена аналізу нового альбому "Made in Ukraine" українського культового рок-гурту "Брати Гадюкіни". Розглядаються особливості стилю гурту з метою виявлення специфічних усталених факторів та виокремлення тих новацій, які свідчать про їх творчу еволюцію. Альбом постає як цілісний цикл, в якому за всієї жанрово-стилістичної різноманітності витримується єдина тематика, що створює картину контрастного зіставлення різних аспектів єдиного буття. Яскраво використовується принцип поєднання у композиціях фольклорних витоків із джазом та рок-музикою.

Ключові слова: рок-музика, фольклор, "Made in Ukraine", "Брати Гадюкіни", блюз, лади.

Тормахова Вероніка Николаевна, кандидат искусствоведения, доцент кафедры джаза и эстрадного пения Киевского национального университета культуры и искусств

Альбом "Made in Ukraine" группы "Браты Гадюкины": традиции и новации

Статья посвящена анализу нового альбома "Made in Ukraine" украинской культовой рок-группы "Браты Гадюкины". Рассматриваются особенности стиля группы с целью выявления специфических стабильных факторов и выделения тех новаций, которые указывают на их творческую эволюцию. Альбом является целостным циклом, в котором при жанрово-стилистическом разнообразии выдерживается единая тематика, что создает картину контрастного сопоставления разных аспектов единого бытия. Ярко используется принцип объединения в композициях фольклорных начал с джазом и рок-музыкой.

Ключевые слова: рок-музыка, фольклор, "Made in Ukraine", "Браты Гадюкины", блюз, лады.

Tormakhova Veronica, PhD in Arts, associate professor, the jazz and pop singing chair Kyiv national university of culture and arts

Album "Made in Ukraine" group "Braty Gadyukiny": tradition and innovation

The article analyzes the new album "Made in Ukraine" Ukrainian cult rock band "Braty Gadyukiny". The features of the band's style in order to identify the specific factors and stable release of the innovations indicate their creative evolution. The album is a holistic cycle, where in genre and stylistic diversity is maintained single subject, which creates a picture of the contrast comparing different aspects of a single being. Using the principle of association in the compositions of folklore started in jazz and rock music.

The value of the group "Braty Gadyukiny" for the development of Ukrainian rock overemphasized. This group was not only the formation of national origins of rock music in independent Ukraine, but also able to create its own unique sound that is virtually impossible to play. "Braty Gadyukiny" appears at the turn of the century. At first they appeared during the restructuring, and now a building Ukraine they took to the stage again. Famous Ukrainian musicians noted that our cultural value space, their work can only be compared with the world of rock idols as "The Beatles" and "Rolling Stones".

What exactly did "Braty Gadyukiny" launch? Their music emerged incredible combination of Ukrainian folklore and styles such as rock and roll, blues, reggae. Moreover, this synthesis is quite seemingly different music styles, and created a very original, recognizable, corporate identity group, which revealed the underlying source related Ukrainian folklore and African-American (blues).

"Braty Gadyukiny" had its specific charisma, even after a long break in concerts, they could immediately collect full houses, while not requiring huge "promotion". The audience at their concerts usually behaves quite relaxed with singing and dancing.

After nearly 15 years of "creative silence" (since last new material was written in 1996, and after him came only discs with recordings of old concerts and compile) the band released a new album "Made in Ukraine", in support of which the musicians played a tour in Ukraine.

Musicians of the group describing their new album say that it is designed in the best traditions of the group – mix Ukrainian Rhythm & Blues, Hutsul reggae, Lviv chanson and strong current texts. The basic idea of the album that all Ukrainian should be collected and combined, and those who had gone away, and those who had remained.

The album consists of 16 tracks and is larger than the previous ones, where the maximum number of songs not exceeds 12. Over time, the band changed the subject, but in the center of their work is still social problem, which varies according to the demands of the time.

Such characteristics are in the album "Made in Ukraine":

1) social problems are wars, migrations, alcoholism, drugs, the dominance of technological devices and the decline of morality among the population, the lack of a developed industry in Ukraine and excessive consumption of imported products.

2) this album can be considered a kind of anthology of rock and pop music, where the most popular and "classical" areas such as disco, pop rock, blues, rock and roll, Bossanova, funk, rock, reggae, ska. Significantly, the genre and stylistic palette are enriched by apply the style, group has not used before (rumba, Bossanova).

3) The combination of jazz and folklore mixed with blues and Hutsul frets.

4) Close relationship with folk principle, which manifests itself not only in the citation, but its creative rethinking such as writing in the spirit of folklore, involving folk instruments.

5) Quality arrangements, with the presence of contrapuntal lines – background vocals block chords, instrumental diversity (use not only "classical" composition tools, and the involvement of brass).

6) The songs of the album is not just alternate and combine in a coherent cycle. There are semantic arches between songs.

7) There are new elements such as recitation or even rap.

8) significantly increased the level of vocabulary group that is leaving its own "flavor" presented Nadsianskiy dialect involving dialect words, such as "lasses" (girl), "chichka" (girl or flower) and the using of slang, almost non-normative rejected phrases.

9) A brilliant using of the comic principle in its diverse manifestations qre humor, satire, irony.

Thus, it may be noted that the new album "Made in Ukraine" has demonstrated the best qualities of the style of the band "The Braty Gadyukiny" and introduced innovations that indicate its evolution. Arts group has long been a role model, launching a tradition of Ukrainian rock music that has a distinct national character and a close relationship with folklore, which also looks completely organic in carrying rock group.

Keywords: rock music, folklore, "Made in Ukraine", "Braty Gadyukiny", blues, mood.

Значення гурту "Брати Гадюкіни" для розвитку українського року важко переоцінити. Цей культовий гурт не тільки був у витоків становлення національної рок-музики в незалежній Україні, а й зміг створити свій власний неповторний саунд, який практично неможливо відтворити. Як влучно зазначили на прес-конференції в УНІАН 9 вересня 2014 року, "Брати Гадюкіни" з'являються на зламі століть. Вперше вони з'явилися під час перебудови, а тепер у час розбудови України вони знову вишли на арену.

Відомі українські музиканти, такі як Олександр Ярмола, Вадим Красноокий, Місько Барбара у інтерв'ю з А. Марушевською, яке відбулось на генеральній репетиції концерту пам'яті фронтмена Сергія Кузі Кузьмінського в 2011 році, відмічали, що на нашому культурному просторі значення їх творчості можна порівняти хіба що з таким світовими рок-ідолами, як "The Beatles" та "Rolling Stones".

Що ж саме започаткували "Брати Гадюкіни"? В їх музиці виникло неймовірне поєднання українського фольклору та таких стилів, як рок-н-рол, блюз, реггі. При цьому цей синтез абсолютно, здавалося б, різних музичних напрямів, створив дуже своєрідний, пізнаваний, фірмовий стиль гурту, де розкриваються глибинні споріднені джерела українського фольклору та афроамериканського (блюз).

Олександр Ярмола – лідер козак-рок гурту "Гайдамаки" зазначав, що для нього "Брати Гадюкіни" – це альфа і омега українського рок-н-ролу. "Саме вони відкрили мені, що рок можна співати українською мовою. Я тоді тільки-но прийшов з армії, до цього пам'ятав лише рок, співаний англійською або російською і українську народну музику. Мені, такому невігласу, не приходило в голову, що все це можна поєднати. Потім до мене дійшли Брати Гадюкіни, і дійшли вчасно – я зрозумів, що таке поезія в рок-музиці. Зрозуміти поезію Кузьмінського не вдасться ніколи: звідки він це брав, під яким впливом" [3].

"Брати Гадюкіни" мали свою специфічну харизму, навіть після тривалої перерви у концертній діяльності вони могли відразу зібрати повні зали, не потребуючи при цьому величезної "розкрутки". Публіка на їх концертах зазвичай поводить досить розкуто – підспівуючи та танцюючи.

Олег "Мох" Гнатів, продюсер гурту "Перкалаба", відзначав, що "Брати Гадюкіни" – це базова група в українському рок-н-ролі, яка перевернула все і дала поштовх всьому. Група, яка після того, як 10 років не була на ринку, в 2004 році збрала повний Палац спорту" [3]. Дійсно, в сучасному культурному просторі, в умовах привселюдного "народження зірок", яке ми можемо спостерігати у безлічі розважальних шоу на зразок "Фабрика зірок", "Хочу в Віа Гру", "Хочу к Меладзе", які згодом, після завершення показу шоу, зникають із пам'яті, навряд чи зможуть зібрати на сольному концерті хоча б Малий зал консерваторії, не кажучи вже про Палац "Україна".

Після майже 15-літнього "творчого мовчання" (адже останній новий матеріал був написаний в 1996 році, а після нього виходили лише диски з записами старих концертів та компіляції) гурт випустив новий альбом "Made in Ukraine", на підтримку якого музиканти влаштували гастрольний тур по

Україні, що охопив Львів, Тернопіль, Хмельницький, Київ. Перед цим вони вже встигли "засвітити" матеріал на масштабному фестивалі ZAXIDFEST- 2014 та виступили у Докер Пабі та Зеленому театрі.

Самі музиканти гурту, описуючи свій новий альбом, зазначають, що він витриманий в кращих традиціях групи – міх українського Rhythm & Blues, гуцульського reggae, львівського шансону і міцних актуальних текстів. Основна ідея альбому полягає в тому, що всі українці мають збиратися та об'єднуватися – і ті, хто поїхав звідси, і ті, хто залишився.

Варто зазначити, що "Брати Гадюкіни" вчинили досить мудро, виклавши всі пісні з нового альбому на своєму оновленому сайті. По-перше, вони дали змогу всім охочим "скачати" композиції. В час неймовірно бурхливого розвитку ІТ-технологій диск можуть розмістити в мережі Інтернет в лічені секунди. І через те, що в Україні поки практично не розвинені механізми відстоювання авторських прав і процвітає інтернет-піратство, обмежити поширення альбому вони б не змогли. Проте їх грамотно пророблений маркетинговий хід створив позитивне ставлення до гурту, а отже, і до нового альбому. Поширення композицій прихильниками творчості гурту сприятиме зростанню бажання піти на концерт, а згодом й придбати ліцензійний диск. Крім цього, "Брати Гадюкіни" запропонували всім бажаним підтримати фінансово "Волонтерську сотню", що, безперечно, підкреслило, що вони не лише співають про нагальні соціальні проблеми, а й намагаються сприяти їх вирішенню.

За словами Соні Сотник, виконавчого продюсера гурту, музиканти обрали найнепопулярніші (в умовах процвітання попси) стилі – реггі, рок-н-рол, блюз, проте їх все одно впізнають. Про вибір назви альбому "Made in Ukraine" також можна дізнатися з інтерв'ю з учасниками гурту: "Який "Made in Ukraine"? Україна ні фіга не виробляє. Все стоїть, заводи. А я йому кажу, от тому і "Made in Ukraine" [2], – зазначає І.Мельничук.

Альбом складається з 16 композицій і є значно більшим за попередні, де максимальна кількість пісень не перевищувала 12. Перші альбоми виходили на інших носіях – аудіокасетах, а їх тривалість не перевищувала 60 хвилин, що й зумовлювало невелику кількість композицій. Автором слів та музики до нового альбому виступив Ігор Мельничук (бас-гітарист гурту "Брати Гадюкіни"). З плином часу змінилася тематика гурту, проте в центрі їх творчості все ще центральне місце займає гостра соціальна проблематика, яка змінюється відповідно до запитів часу.

Перша композиція альбому "Злидні" написана у формі блюзу з приспівом. Використання блюзового ладу поєднується з гуцульським ладом, що створює нерозривний синтез двох фольклорних шарів – американського та українського. Речитативне начало, що притаманне для заспіву нагадує мелодіку архаїчних блюзів. Так само гостра соціальна проблематика і тема страждання, яка зазвичай розкривається у блюзі, представлена в композиції. Власне, самі музиканти, насамперед Павло Крохмальов відмічає, що блюзовий і гуцульський лади дуже споріднені, а відрізняються один від одного насамперед ритмічно. Як зазначає В.Конен: "У мистецтві негрів відкрилася нова музично-виразна сфера, пов'язана з образом страждання. Музика Європи не знала настільки оригінального втілення цієї одвічної теми. Тут в незвичайному переплетенні і в найтонших емоційних нюансах поставали перед слухачем образи безвихідної скорботи і безмежної міри, смерті і життєлюбства, туги і чуттєвої радості, душевної самотності і братської любові, скептицизму і протесту, душевного болу і невичерпного гумору ..." [1, 20].

У композиції "Грай" використовується стилізація під музику хіпі 60-х років у приспіві та заспіві, що досягається завдяки використанню здебільшого мажорного ладу, не типовому для "Братів Гадюкіних" оптимістичному характері тексту, що стає своєрідним гімном музиці. Незважаючи на життєві обставини, музикант має продовжувати грати. Можна вбачати аналогію з композицією "Boogie Wonderland" гурту "Earth, Wind & Fire", де прокламується ідея танцювати всупереч всьому.

Проте в інструментальному бриджі зосереджується фольклорний епізод, в якому представлений не лише тембр дрімби, а й написаний в гуцульському ладі танцювальний риф, виконаний мідними духовими (що імітує звучання біг-бенду). Звучання дрімби проходить через всю пісню, виступаючи певним лейттебром:

"Грай, грай на дрімбі пісню радості,
Смійся до неба останнім зубом мудрості".

Альбом "Made in Ukraine" привніс досить багато нового, того, що можна сприймати як чинники еволюції індивідуального стилю "Братів Гадюкіних". Яскравим та новим для гурту є використання стилю босанова у композиції "Волосся на долині", що раніше не використовувався.

Юолучі для України й всього світу соціальні проблеми були і залишаються у центрі творчості гурту. Композиція "Чічка Марічка" поєднує хард-рокове звучання в стилі гурту "AC/DC" та блюз. В тексті приспіву "Чічка Марічка вернися додів, кажуть в церкві твоя свічка горить з обох кінців" розкриває проблему еміграції українців за кордон. Гострі соціальні проблеми сьогодення піднімаються в

композиціях гурту: проблема наркоманії в пісні "Пилип з конопель", що написана в стилі ска; проблема алкоголізму в рок-н-рольній "Чорній горівці".

Постають проблеми індиферентності молодого покоління, яке знаходиться під впливом ІТ-технологій настільки, що втрачає зв'язок не тільки з реальністю, а й з власною самістю. В композиції "Молися, сину" використовується аналогія між сюжетом Старого Заповіту та сьогоденням, коли виникає засилля технічних пристроїв (гаджетів), чий вік дуже нетривалий, всього лиш півроку, після чого вони замінюються новими. За стилем це фанк-рок з типовим басовим рифом, гітарою, ударними та клавішними. Характерним для "Братів Гадюкіних" є створення своєрідного підтексту не лише у вербальному компоненті, а й у музичному, коли розкриваються якісь приховані сенси. Так, між 2-куплетом та гітарним соло виникає новий матеріал – вставка, що асоціюється з зовнішніми та внутрішніми ворогами молодого покоління. Цей інструментальний епізод гротескного характеру з використанням елементів мажорної пентатоніки виконаний характерним для ранніх композицій "Братів" тембром "йоніки" (синтезатор), що змальовує "жовтих людей", з якої згодом проступає гуцульський лад, як носій українського начала. Так виникає образ українця, що занурений у сферу споживання китайських товарів та позбавлений духовного стрижня і глибинного сенсу існування.

Стилістично незвичною видається композиція "День народження", заспів якої поданий у напрямі поп-рок. Дуже сучасний саунд пісні виділяється серед інших пісень. Декламація, що часом наслідує реп, додає композиції більшої експресивної виразності та підкреслює значення тексту. Попри ці новації, такий "класичний" для "Братів Гадюкіних" прийом, як цитування музичного уривку з творчості іншого виконавця, тут також є – залучається фраза з композиції "День народження у тебе" виконавця Теодора Кукурудзи. Досягається ефект яскравого контрасту з іншим матеріалом, адже згадана пісня Кукурудзи, що зазвичай застосовується як застольна, контрастує порівняно з асід-роком, в якому написано попередній інструментальний бридж. Цим самим підкреслюється різкий контраст антитез, якими сповнений вербальний текст. Такий характерний прийом, як звернення до побутових народнопісенних жанрів, також присутній, принаймні, в тексті пісні, зокрема використання стереотипних словосполучень та кліше: "спалахнула смерека", "прилетів лелека", "любов до гроба".

В стилі фанк-рок, який був притаманний деяким композиціям альбому "Було не любити" (1994) "Братів Гадюкіних", витримана композиція "Nobody loves me". Пісня починається з приспіву діалогічного характеру, що проявляється у своєрідному бек-вокалі, в якому чергується проведення в унісонному та акордовому складі. Тематика окреслюється нагальними проблемами, які виникають у сучасному суспільстві споживання: поява безлічі розважальних шоу (кулінарних, танцювальних), серіалів, зовнішньої ефектності сфери шоу-бізнесу з одного боку, та внутрішньої порожнечі з іншого:

"Я культовий музикант – чоловік і транспарант.

Вже двадцятку зиму граю пісню одну.

Танцюрист і кулінар – зараз головне піяр.

Пробиваю проект – щоб на гривню мій портрет".

Аранжування напрочуд гарно поєднує кращі традиції гурту – акордове звучання духової групи (саксофон, тромбон, труба) імітує біг-бэнд. Фактура насичена підголосками, контрапунктами та значними імпровізаційними розділами.

Композиція "Рік шлюбу" поєднує танцювальні ритми румби у інструментальних епізодах та експресивне звучанням вокаліста, що нагадує манеру виконавців в жанрі "шансон". Текст приспіву натякає на пісню "Холодне небо" шансон-виконавця Віктора Калини:

"Холодне, холодне небо,

Холодна, холодна земля,

А між ними на дроті в'януть дві риби.

Рік шлюбу – то ти і я".

В блюз-роковій композиції "Без тіні" використовується характерний для "Братів Гадюкіних" прийом – застосовується цитата з фольклору, а саме уривок пісні "Горіла сосна, палала". В цьому можна вбачати певне перегукування з попередньою творчістю гурту. В тексті йде мова про весілля і так само, як і в пісні "Весілля" з альбому "Було не любити" 1994 року, цитується ця народна пісня, що зазвичай пов'язана з обрядом розплітання коси та вдяганням головного убору. Проте в цій композиції йдеться про наречену без тіні, аналогія з інфернальним началом:

"Без тіні стида, без тіні жалю,

Роги в причосці, хвіст в бікіні,

Сонце сідає, йдеш до мене без тіні".

Пісня "Мільйон кубометрів" поєднує у собі риси хард-рокової композиції "We Will Rock You" Queen з альбому "News of the World" та гуцульського ладу з характерним звучанням мідної духової

групи. В своєрідну контрастну поліфонію поєднуються західні та українські мелодичні пласти: декламація вокаліста – інструментальна відповідь брас-секції. Гетерофонний склад, який був притаманний вокальним партіям ранніх альбомів, відтепер замінився блок-акордами. В тексті пісні поєднуються слова з інших пісень альбому: секонд-хенд ("Secondhand man"), корейський поїзд ("Вниз по Черемошу").

Блюзова гармонійна послідовність (архаїчний 12-тактовий блюз) у пісні "Secondhand man" поєднується з фанк-роковим супроводом. Так само у стилі фанк-рок написана композиція "Вниз по Черемошу", де згадуються події, пов'язані з поїздами Hyundai, які під час суворої зими ламались і люди були вимушені чекати по декілька днів.

Лірична пісня "Made in Ukraine" перегукується з блюз-роковою композицією гурту Metallica – "The Unforgiven II". Вона досить сильно відрізняється від інших композицій за мелодикою та настроєм. Вона підсумовує всі попередні композиції з альбому. Згадується й еміграція ("Чічка Марічка"), поїзди, що стоять ("Вниз по Черемошу"), люди, що 40 років ходять по пустелі ("Молися, сину").

Характерні риси, притаманні альбому "Made in Ukraine":

1) гостра соціальна проблематика – проблеми війни, еміграції, алкоголізму, наркоманії, застосування технологічних пристроїв та занепад моралі, відсутність розвиненої промисловості в Україні та надмірне споживання імпортованої продукції.

2) Цей альбом можна вважати своєрідною антологією рок- та поп-музики, де представлені найбільш популярні та "класичні" напрями: диско, поп-рок, блюз, рок-н-рол, босанова, фанк-рок, реггі, ска. Істотно збагатилась жанрово-стилістична палітра: застосовуються ті стилі, які раніше не використовувалися гуртом (румба, босанова).

3) Поєднання джазу та фольклору на рівні застосування блюзового та гуцульського ладів.

4) Тісний зв'язок з фольклорним началом, який проявляється не лише на рівні цитування, а й його творчого переосмислення – написання в дусі фольклору, залучення народних інструментів.

5) Якісне аранжування, з наявністю контрапунктичних ліній – бек-вокал написаний блок-акордами, інструментальне розмаїття (використання не лише "класичного" складу інструментів, а й залучення мідної духової групи).

6) Пісні альбому не просто чергуються, а поєднуються у цілісний цикл. Між піснями виникають смислові арки.

7) Виникають нові елементи – декламація з елементами репу.

8) Істотно виріс рівень лексики гурту, який, не полишивши власної "родзинки", представлені надсянським говором із залученням діалектних слів, як-от "кобіта" (дівчина), "чічка" (дівчина або квітка) та використанням сленгу, практично відкинув ненормативні словосполучення.

9) Яскраве застосування комічного начала у його багатоманітних проявах: гумор, сатира, іронія.

Отже, можна зазначити, що новий альбом "Made in Ukraine" продемонстрував найкращі риси стилю гурту "Брати Гадюкіни" та представив новації, які свідчать про його еволюцію. Творчість гурту вже давно стала прикладом для наслідування, започаткувавши своєрідну традицію української рок-музики, що має яскраво виражений національний характер та тісний зв'язок з фольклором, який виглядає абсолютно органічним у виконанні рок-гурту.

Література

1. Конен В. Рождение джаза / В.Конен. – М.: Советский композитор, 1984. – 312 с.
2. Прес-конференція з приводу виходу нового альбому "MADE IN UKAINE" в УНІАН 09.09.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AAp8nCZ06Yo&feature=youtu.be>.
3. Украинские музыканты о том, что для них значат "Братя Гадюкины": [інтерв'ю] / Беседу провела Анастасія Марушевська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://topclub.ua/blog/news/ukrainskie-muzykanty-o-tom-chto-dlya-nih-znachat-bratya-gadyukiny/>.

References

1. Konen V. Rozhdenie dzhaza / V.Konen. – M.: Sovetskij kompozitor, 1984. – 312 s.
2. Pres-konferencija z privodu vihodu novogo al'bomu "MADE IN UKAINE" v UNIAN 09.09.2014: [Elektronij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.youtube.com/watch?v=AAp8nCZ06Yo&feature=youtu.be>.
3. Ukrainskie muzykanty o tom, chto dlja nih znachat "Brat'ja Gadjukiny": [interv'ju] / besedu provela Anastasija Marushevskaja. – [Elektronij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://topclub.ua/blog/news/ukrainskie-muzykanty-o-tom-chto-dlya-nih-znachat-bratya-gadyukiny/>.